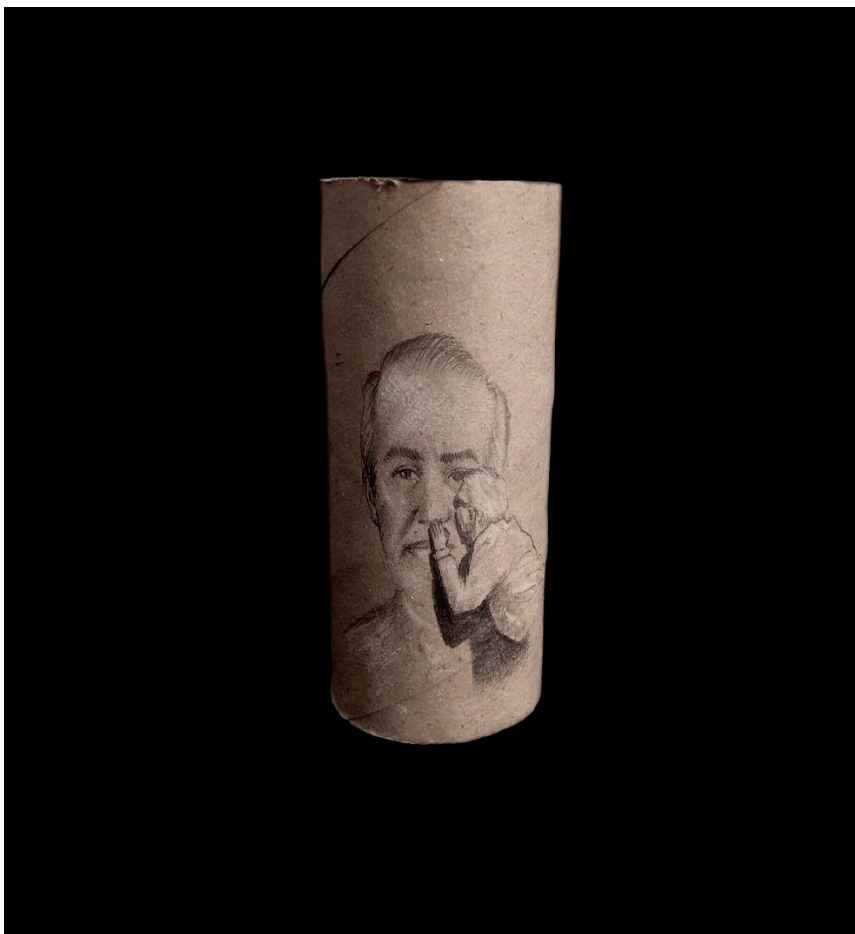

YLLKAT E ENVERIT

Yllkat e Enverit

Nji broshurë përrallash pa mbret

Përgatiti

Lisandri Kola

Imazhi në ballinë

© Theo Napoloni

Kissing Enver Hoxha View

(Drawing on Empty Toilet Paper Roll), 2016

© Kêns, 2020

Prodhimi i plotë apo i pjesshëm i kësaj broshure lejohet me u shfrytzue vetëm për qëllime jokomuniste.

SHKRIMI im botue pak kohë ma parë,¹ me titullin *Nji kunorë për një krye* ngjalli debat mbi një proces aktual që po bahet në shtetin shqiptar, quejtë Poeti Laureat, nistue nga Qendra Kombëtare e Librit dhe [e] Leximit (QKLL).

Mendoj se kjo zhurmë ndodhi për tri arsye. E para, në frekuencën publike të diskutimeve u pà qartë se tema bazike të letërsisë shqipe, si ajo e realizmit socialist, nuk janë shterrue me cilësinë e duhur shkencore tash 30 vjet dhe se lexuesi shqiptar asht i paorientuem, e për pasojë pa kujtesë përkatëse (identitare, intelektuale e estetike). E dyta, histerizmi i disa personave të përfshimë në debat—së shumti komente rrjetesh

¹ <https://sbunker.net/op-ed/90688/nji-kunore-per-nji-krye/>

socialesh—dëshmon se Shqipëria ende nuk është ndërgjegjësue për damin e madh kombtar gjatë diktaturës dhe se ai shtet sërish e don dhe e kërkon një diktaturë edhe më të egër sesa ajo që po zhvillohet në postkomunizmin shqiptar. E treta, një motiv periferik si ai i rastit të lapsusit të një titulli poezie të z. Sadik Bejko, u instrumentalizue për me prodhue kamuflazhin e një paligjshmënie nga ana e Komitetit të përzgjedhjes së Poetit Laureat (KPL). Po ta nisim nga e arsyeja e tretë, po del e qartë se banalizimi i një çështjeje si lapsus referencial, viktimizimi, përdorimi me ngut i precedencës tue angazhues media që me e quejtë ‘falsifikim’ një dokument/faksimil që publikova vetë prej burimeve të Bibliotekës Kombëtare të Shqipërisë (BKSH), stereotipizimi i disa frazave komuniste, të bajnë me mendue për kakofoni të qëllimshme propagandistike. Po shpjegohem më qartë. Mbas ndjesës publike kërkuar nga ana ime z. Bejko, në profilin tim të Facebook-ut më datën 22 tetor 2020,² ky i fundit nisë prej pozicionit viktimizues e

² Në një komentim timin të djeshëm, mbi faktin se Juria e QKLL-së, nga 25 kandidatë pohoi se ishin 26 tue futë në 10-she poetin Sadik Bejko, pa qenë në listën fillestare (dt. 5 tetor 2020), pohova se është përfshirë S.B. autor i një poezie të hershme ‘Ditët Enverit të jetës time’, tue iu referue skedimeve të mia marrë prej Bibliografisë Retrospektive në BKSH. Fatkeqsisht konstatova se kemi të

ndërroi pllakën tue u ba akuzues e tue më quejtë falsifikator, së bashku me një aradhtë të gjatë kamikazësh poetikë që britnin *hossana* për z. Bejkon. E ftova sërish, mbrenda asaj dite me një komunikim tjetër publik,³ që të matej dhe të

bajmë me një lapsus të gjeneruem prej bibliografëve, ku në të vërtetë në vend të 'Everest' asht shënue 'Enverit'. Kjo më ban të marr kostot profesionale e personale përsipër tue i kërkuar ndjesë publike z. Bejkos për këtë keqkuptim e dam që i kam shkaktue. Bashkëlidhë fotoja e retrospektivit bibliografik 1972. {nuk jepet në këtë fusnotë, por asht publikue në profilin tim}.

³ARSYETIM APO IDHNIM? Po më duhet të baj një rikomunikim për sa shpjegova ma heret, tue dashtë me penetrue nëpër kanale aspak demokratike e liberale. Z. Bejko, apo kushdo tjetër që ka lidhje miqsie a jo me personin në fjalë, mundet me komentue në profilin tim të FB e ndërsa unë (as miqtë e mi) në atë të z. Bejkos JO. Kjo asht zgjidhje e tij, e menaxhimit të FB. Nuk ka asgja të keqe. Por, në këtë rast nuk më lejon të gjegjem në kushte të barabarta. Z. Bejko ju ftoj, meqë ju e keni të bllokueme faqen e FB për komente, për hir të transparencës publike, ta adresoni zhvillimin e dialogut tuej në faqen time, dhe jo me u kujdesë për 'të vërtetën' që po thoni: dmth. me kundër-të vërtetetën!

Qysh në krye, kërkoja prej z. Bejkos durim në verifikimin e njësive, gja që unë i kisha pjesërisht në fondin tim personal. Kjo gja desht një orë të natyrshme-fizike, sa të zbardhte dita në Shqipni. Me t'i verifikue njësitë, konstatova se kemi të bajmë me një gabim njerëzor të Bibliografisë së Periodikëve në BKSH. Ato faksimile që publikoi z. Bejko në profilin e tij (të cilat janë të bashkëlidhuna edhe këtu ma poshtë {nuk jepen në këtë fusn.}, tashma për transparencë ma të madhe 'me evidentim të verdhë' [ba prej meje në mjes për lehtësi komunikim] e 'pa evidentim', sikurse asht nga NJISIA përkatëse e fondit bibliotekar), kanë dalë prej meje, për me qenë transparent dhe me dëshmue të vërtetën.

Gabimisht, qysh dje, z. Bejko deklaroi se unë kam pasë qëllime negative dhe nënvlerësim për poezinë e tij. Kjo nuk asht e vërtetë: unë kam citue vetëm titullin e një poezie të tij 'tashma të keqshkrueme', gja për të cilën kërkoja ndjesë publike tue marrë mbi vetë peshën profesionale-personale, po ashtu edhe për insitucionin ku ruhet (SIÇ JEPET/E DHASHË NË IMAZHE). VERIFIKOJENI dhe krahasojeni me fl. 41 të bib.retrospektive, të periodikut, në BKSH. Ajo nuk

asht falsifikue nga ana ime. GABOHENI. Nuk asht në natyrën time të punës me falsifikue. Unë nuk e publikova foton-faksimilin e faqes së gazetës, për mos me shty ma tej një debat, që mund të merrte lëndime apo pesha të tjera emocionale për juve, z. Bejko. Falja publike, prej një gabimi njerëzor-bibliografik (pra që nuk varej/t prej meje në këtë rast), për sa kuptoj vetë, nënkupton edhe ndjesën time ndaj jush si person. Ju siguroj se NUK KA ASNJI PHOTOSHOP – të paktën, ju lutem mos supozoni dhe akuzoni pa të drejtë. Verifikoni dhe mandej, mbani qëndrimin tuej. Meqë ju komentuet, pastaj, në profilin tim, mbi a nën komentet e mia, apo të dikujt tjetër në faqen time, jua postova edhe faqen e poezive në ‘Drita’ 1972/10 dhjetor, f. 10, tue ju kërkuar me mirësjellje që ta lexoni edhe qëndrimin tim. Dmth. edhe ata sinkrone fotografike që keni ju, kanë dalë nga unë, e qarkullue mandej prej disave. Këtë dëshiroj t’ia bani me dije pjesës suaj të miqve, që tashma e kanë lëshue turrin pa kuptue asgjë. Me randësi asht që BKSH në ripunimet e veta me e shkruar korrekt titullin e poezisë suaj, gja për të cilën kam besim të plotë se ndodhë në një të ardhme [online]. Edhe ma me randësi asht që BKSH me e konfirmue AUTENTICITETIN e njisisë që unë kam shpërnda. Gja që mund ta kryeni vetë apo cilido tjetër, i interesuem. Pra, për një material të aksesueshëm nga kushdo (i verifikueshëm!) si mund të spekuloni për falsifikim? Mbase asht me vend që këtë barrë, që po adresoni ndaj meje, pa të drejtë, ta kërkonte në një institucion, materiali i të cilit asht tash sa dekada në atë formë, pra ME PASAKTËSI REFERENCIALE që i njeh dhe vetë sektori i Bibliografisë, në BKSH.

Tash me keqardhje shoh, se keni postue një qëndrim tjetër!

Në asnjë moment të vetëm në jetën time, nuk kam pohue se jeni ‘spion’. E që e konfirmoni vetë që nuk keni qenë as spion as komunist. Kjo asht në nderin tuej! Sikurse edhe për kolegët tuej që kanë qenë të tillë; edhe kjo besoj se asht në nderin e tyre. Nuk kam asnjë kundërshtim.

Biseda me ju, po e ritheksoj asht rezultat i një KEQSHKRIMI të titullit të poezisë, dhe ju si autor e poet jeni krejtësisht jashtë fokusit tim të debatit që kam parashtrur. Për komentin që pata ba, mbajta qëndrimin tim tue e fshirë e kërkuar ndjesë publike. Prandej, due t’ju siguroj se nuk asht në kriterin tim me ba ‘pis’ askënd. Unë e konsideroj publikimin e një poezie, në çdo rrethanë, të mundshme akt-komunikimi dhe jo ‘fshehtë’. Asht njëkohësisht jashtë qenies sime me ju prekë në plagë, sikurse shkrueni, as ju as dikënd tjetër. Tashma se çfarë ka në atë poezi, çdokush mundet me e lexue vetë. Ndërkohë, Lisandri & co., e cila ka në kompani VETËM personin tim fizik-juridik, e mirëkupton ‘haraçin’ e kohës, por ma shumë mirëkupton ata që nuk pranuen me pague detyrime të tilla. Pra HESHTËN.

artikulonte në mënyrë ma të përgjegjeshme, por ndërkohë makineritë e propagandave ishin vû në punë: faqe online, disa gazetarë jashtë çdo standardi minimal etik e profesional, faqe gazetash, shkrimtarë që bajnë temena etc.

Tue qenë një material i dalë prej meje, dhe z. Bejko së bashku me këdo tjetër ka riciklue të njejtin material, ai njëherësh më ban mue përgjegjës dhe BKSH-në. Ky insitucion nuk pati

Kah fundi i shkrimit thoni: *'Edhe për partinë do të këndonim, se ishte me detyrim. Se ndryshe nuk do të ekzistonim.'* Kjo, pra, asht zgjedhje me vullnet konkret. Edhe MUHAMET ADEMI, ZEF ZORBA a PRIMO SHLLAKU (a ndokush tjetër që e kam ba publike kahmot, në shkrimet e mia) kanë ekzistue në formën e vet: herë si 'lule nate', herë si 'liri e fijos së barit' e herë me 'buzë të ngrira në gaz': pra të gjithë nën diktaturë. Kjo asht pjesë e ndërgjegjes së secilit.

Si duket, fjalët e e mia, nuk kanë vend në qëndrimin tuej sepse 'nuk jeni idhnak'. E për këtë suportuet ndonji media [si alb-spirit], për me POHUE 'FALSIFIKIMIN' e 'NJI MOSFALSIFIKIMI'. Ju përgëzoj tej mase për ngutën dhe mungesën e racionalizimit.

Pra, z. Bejko unë ua përsëdyta qëndrimin tim të vërtetë e të singertë, në çdo konsekuencë të mundshme. Kjo tashma asht në dorën tuej, ta konsideroni apo ta spekuloni. Por, ma kryesorja në këtë debat, edhe pse asht qëndrimi i detyruem i Komitetit të QKLL-së, asht pyetja se a e pranoni ju si poet dhe si qytetar i ndershëm i RSH, që më qenë në 10-she pa qenë në 25-she? Nuk e di a mund të keni një shpjegim për këtë gjë. Kjo besoj se asht katapulta ma interesante e këtij kompeticioni për dafinë. Tue mos ju interesue honorifikime të tilla, siç shpreheshit, ma do mendja se mundeni me e orientue këtë bisedë ma me pleqni. Ju uroj shëndet e punë të mbarë,

Jueji

Lisandri.

P.S. Enveri sado i lartë nuk ka lidhje me Everestin, paçka indeksit!

ndonji reagim publik për këtë rast, por si ish-punojës i atij institucioni po tham me bindje *se ai vend nuk asht vend falsifikimesh*, por vend pune intensive pavarësisht situatës të këtyne vjetëve të fundit. Dhe natyrisht, kush punon edhe gabon! Të akuzosh një institucion, në 100 vjetorin e tij, dhe njëherësh kërkuesin që ia asht referue burimit të atij institucioni, të ban me mendue për tollovë qëllimore, që me humbë gjurmë për praninë e tij në shortlistë pa qenë fare në listë. Institucioni i QKLL-së dështoi sa herash në shpjegimin e tij. Po merret vesh se ky institucion që e ka krijuë Poetin Laureat (PL) nuk asht i kthjellët vetë, por po futë disa persona që me plotsue arna-arna se në çka ‘konsiston’ njimend PL, dhe cilat janë kriteret shqiptare në krijimin e këtij posti. Ma e rëndësishmja asht, se mbasi z. Bejko së bashku me gugatjet pro-histerike e vërtetoi se dokumenti që kisha paraqitë ishte origjinal, dhe i pafalsifikuem. Nuk kërkoi falje, as mue as BKSH-së. Edhe kjo asht në nderin e tij. Një tjetër fakt, që të ban me e marrë në konsideratë asht devijimi i pyetjeve që ai

dha për gazetaren Fatmira Nikolli si në insertin e videos⁴ si në opsionin shkrimor.⁵ Natyrisht kjo asht çështje personale e tij, por një ndër dy temat bazike të shkrimit tim *Nji kunorë për një krye* (1) përjashtimi i poetëve shqipshkrues dhe (2) skarcimi i grupmohës nën 45 vjeç asnjherë nuk morën përgjigje, as nga ky i mbrami as nga KPL apo QKLL-ja. Mbase në fund fare merret vesh...

Për me u lidhë me arsyen e dytë, të shumë zhurmë për asgjë d.m.th. produktin socreal, me trishtí dallohet një koalicion miqsor që reagon, dhe nuk arsyeton apo ndryshe shkarkon neuronet e veta pa iu referue fakteve konkrete. Por reagimi kakafonik, siç e përmenda, asht përpjekje për me e amnistue periudhën e propagandës letrare gjatë diktaturës. Siç e kam shprehë: *‘Nuk propozoj modelin e përndjekjes së Javert-it ndaj Jean Valjean-it assesi, por nuk pajtohem me shoqninë shqiptare, me intelektualët e kritikët që e kanë braktisë Mnemosinën për me*

⁴https://www.youtube.com/watch?v=d4z5BQSHA6w&feature=youtu.be&fbclid=IwAR09LNFtf78OFXkITqrBMvKxCeIV072qyLeCokgTz1Xw0PJq_YsnbcC4kzA

⁵ <http://gazetashqiptare.al/2020/10/24/intervista-sadik-bejko-mbi-poetin-laureat-e-haracet-tona-dikur/>

*mbushë bulshijtë në ujnat e Lethes.*⁶ Nëse nuk e kanë në mend (ata socrealista), të cilët janë gjallë me kërkue ndjesë për damin estetik e ideologjik, që kanë përçue tek lexuesi tue e ba sot deri të pafërë, të paktën të kenë ndjeshmëni ambientaliste-ekologjike. Të lypin falje për tanë atë drû që kanë shpenzue tue prodhue letra e libra me tirazhe deri në 20.000 kopje gjatë propagandës moniste.

E dyta asht varësisht e lidhun me të parën, me mungesën serioze të studimit të autorëve socrealë, që janë kthye e tansformue, në shoqninë shqiptare, sikurse në politikën e kësaj kulture. Këtu nuk asht problemi me e lidhë këtë ngjarje shqiptare politikisht, por me e konsiderue ideologjinë artistike të së shkuemes së tyne si pjesë esenciale e fazave të tyne shkrimore. Dëshmitë e teksteve tyne, nuk janë ekuivalente me dosjet e Sigurimit të Shtetit siç pipëtojnë do zaje ndër bërakatat e Tiranës, por tekstet janë teste të një epike ogurzeze. Askush nuk foli deri tash (jashta komenteve

⁶ L. Kola 'Nji kunorë...'

sporadike në rrjete sociale) për ata që **nuk shkruen** në komunizëm, ata që nuk paguen as *haraç* as *bakshish*.

Në këtë pikë, nëse amnistohen poetët e dikaturës, haraçmenët dhe bakshishaxhijtë, nuk shoh me vend atëherë që të kritikohet Kadareja për të shkuemen e tij prej socrealistit. Kështu që taborristat e gegënishtes, ata që kishin me zgjidhje fatet e asaj traditë përmes instituteve inaktive, jam i mendimit se tue e panue veten në një kompeticion jogjithpërfshimës e të instrumentalizuem prej vjegëzave komuniste, duhet të dëftohen të matun kur ta mprehin shpatën ma për debate publike ndaj të shkuemes së Kadaresë si *Vox Kommunismus*. Gjykoj dhe i mëshaj bindjes sime, tue pasë në mend të gjithë viktimat e komunizmit shqiptar, se konjukturaliteti dhe dëshira për konkubinazh mediatik nuk duhet me e ba personin aleat me një event që në thelb nuk përçon vlera të shndoshta kombtare si PL. A thue s'dit me pague haraç Havzi Nela—martiri i fundit ndër poetë? Po Át Donat Kurti, që vdiq në skam me shumë të tjerë? Po Musine Kokalari a s'mujt me u kompromentue? Po a s'kishte ditë me lanë bakshish Arsi Pipa ndër duert e Sigurimsave? Po vetë Uran Kostreci a thue

kishte ditë me e pague haraçin a me dhanë bakshish? E saesa të tjerë, të ekziluem apo të destinuëm me jetue a vdekë në (post)komunizëm. Prandej ju ftoj ta zgjidhni sofrën se ku doni me u ulë, **ndër dy sofra s'keni vend.**

Tue u lanë, pra, gjanat e padiskutueme dhe tue u zhvillue të shumtën virtualisht si debat, sot çështja e trashëgimisë së një poezie propagandiste, ofensive, inergjenocidiale, ateiste, servile, me dam të madh kombtar e estetik, **NUK ASHT DISKUTUE KURRË.**

Nisë prej paragrafit të masipërm, tue e lidhë vetëm me poetët e dhetëshes në PL dhe një pjesë të produktit tyre, pa e harrue Kryetarin—se rreshti nuk mbaron—ju ftoj të krijoni një lexim personal sesi janë edukue brezat e ndryshëm (prej te fëmijët, maxhorenët e deri tek mosha e pjekun) përmes një *vox-i* unjissues.

Titulli i kësaj broshure me përralla *pa* mbret asht nxjerrë nga një varg i një prej kandidatëve për PL. Ndërsa një poet tjetër në listë, për arsye sensibilizimi me rastin e tij familjar, nuk asht gjykue me u përfshî në këtë broshurë.

Faqet e gazetave **të plota**, ku del edhe emni i ndonji poeti/eje tjetër asht fshî sepse nuk asht në interes studimi, por as e nevojshme me u ba publike. Kush ka dëshirë për lexime ma komode a integrale, asht i lutun t'u drejtohet bibliotekave të ndryshme të Shqipnisë, ku ruhen librat dhe periodikët.

KENS

RUDOLF MARKU

Sallë e Kongresave, Gjeograf e vendit,
 releuet e maleve jona në këtë sallë,
 Ja lumi Dri në lampat e ndezura,
 Ja zemrat e njerëzve - barmaleet në të lartë.
 Sallë e Kongresve, Malet e Dukagjinit
 jona muret e tua me kokën në qiell;
 nga hapësira e pastër e shpirtit të njerëzve
 ti rritet me tepër se nga dhjetëra ditë.
 Tavani i lartë është qalli shpirtor,
 poshtë këmbëve tona te ti barin ndiejmë,
 At malësori që kërkoi nga puna në murg
 është detyrë i fundit që t'ij.
 Sallë e Kongresve, Të shohim ty
 dhe ecim rripave të historisë
 Aha! si ndiejmë të historisë
 te Ty ndiejmë Themet e Shqipërisë
 Sallë e Kongresve, Portretit i Enverit
 me buzëqeshjen e madhe të njeriut të gjallë,
 Gjeograf! Korrigjenti i lartësirë e malësirë,
 me Enverin malet bëhen më të lartë!

Parti!

Ti më dhe moshën e të gjitha kohrave
 dhe hapësirën e të pesë kontinenteve,
 sepse ti më mësove gjërat më të domosdoshme, -
 sekretin për të mos u rrëzuar kur gjunjëzohen të tjerët.
 Sekretin për të parë burrin brenda fëmijës
 dhe fëmijën e gilltër brenda çdo burri,
 më mësove të shoh shëkujt brenda casteve kalimtare,
 ti më dhe sekretin e grurit e të duarshtrëngimit.
 Më bëre të shoh çmimin e buzëqeshjeve të lajkatarëve,
 më mësove të shkatërroj dhe të ndërtoj njëherësh,
 më dhe sekretin e shëmbjes së altarëve
 dhe të ecjes mbi shpinëkrrusjet dhe mbi gjithë poshtërimet.
 Më mësove dhe njëherë riezbulimin e vetes.

8 Nëntor

1. Eshë një ditë e zakonshme e vjehtës së trete, gjithë bien sipas ligjit me të vjetër në botë. Mbi malet, në gryka luginash, lirin era, me gjuhën e saj djepa se ç'fshij.

Një ditë e zakonshme, një ditë si të tjerat, pas shtatës vjen teta, aritmetikë e thjeshtë. Por ja, atë ditë, në të gjitha orët kurdiet eve e hahet vete.

Një ditë si të tjerat. Me mëngjes, me muez, në rrugët e shpurnshme shkollorë plot bujë.

Por çini veshin. Nga Varrezat e Dëshmorëve armatë e të vëmë lëndojnë si dërras.

Një ditë e zakonshme. Një ditë si të tjerat, poshtë atëvëse futesh po që se bie shi: në rrebeshe-kohërash, pa trokitur, pa lajmes të dita e Tete hyrë, Shqipëri.

2. Sallë e Kongresëve, Gjeograf e vendit, reliefet e malinorëve në lartë sallë. Ja, lumi Drin në llampat e ndezura, ja, zemrat e njerzëve - vargmalet më të lartë.

Sallë e Kongresëve. Malet e Dukagjinit janë muret e tua me kokën në qiej; nga hapësira e pastër e shpirtit të njerzëve ti shikojmë me tepër se nga dhjetëra dje.

Tasori i lartë është qielli shqipëri, poshtë këmbëve tona të të barin ndiejmë. Ai maledori që lëkëhet nga puna në muez dhinë delogati i fundit që vjen.

Sallë e Kongresëve. Të shohim ty dhe eim rriptraut të historisë. Ashtu si ndiejnë rrënjet poshtë penëve me fruta të Ty ndiejmë Themelet e Shqipërisë si Partisë.

Sallë e Kongresëve. Portreti i Enverit me buazqeshjen e madhe të njeriut të gjallë. Gjeografet Korrigjoni lartësitë e maleve, me Enverin malet bëhen më të lartë!

3. Partia ime, në atë ditë të tëte, në atë ditë të vitit dyzet e një shekujt që them dhe shekujt që vijmë ndaluan dhe thanë emrin - Shqipëri.

Thanë hallxehinjtë e njerimit shkollor: - Kjo është dita e besimit të njeriut i thjeshtë! Të rrezohen idhujt nga lartësia e atëvës, të lartësohet ai që prodhon vetë!

E dinin ata: kish lindur Partia. Dielli një rrugë tjetër do lësh. Përmbi urinë e vjetër as bota orët e hakmarrjes gjejmuan nadhërisht.

E dinin ata, kjo ish-dita e ditëve, loka më dysh do ndaloj parkelloj. Nes mjeputlase dhe errance të acarta Shqipëria kishte diellin e saj.

Të vërtetat e thjeshta, të fshehura në shekuj, fshja -bukë, fshja -drejtësi- sikur u zbuluan atë ditë së pari për të ngjitur të vlera joje - Njeri.

4. Më kanë trazur se në këmbë e luftës kur dajgashin ditët, rrezqeshin kombe një maledor, larg nga ngjarjet e botës, kallaste në një cep lopot.

Por një ditë luftëtarit i kaluan pranë se dajgje bota, dajgje Shqipëria. Ai kllarin e lëshoi nga dora dhe mori pushkën të vinte liria.

Vetët bëhesh lufte e madhe, dajgashin shietë, gjeqeshin kombe. Po ja e diti se për fshatarin

Çkuptim ka pëllitja e lopot.

Me luftëtarët u bashkua ai gjer në fundit.

- Edhe këtu është Partia!
Mendua unë.

5. Kam parë një ditë (me njeri që do prisë të dajgim nreko lita), ngjarje që veshi i hap rrallë, kam parë një dajë

dhe një burrë pranë tij, Jeppin, merrnin, shanin, djeritnin. (Në acatë, mos shtatimose të motorëve gri). Djali si veshkall që hapet pas pemës dhe burri që fshet zellat, me tual, me shazje, gjithë nerna, gjithë fshet pranë loma si fllorë, të metalë.

Qeshi papritur burri, usina gjeimoi nga e qeshura e tij dhe oetëm atëherë djali ngriti kokën dhe po nga ai.

Djali si veshkall që hapet pas pemës peshqijellur pas beutit të burrit pranë. Çkuptim do kishte usina në mizësinë e tyre, valle?

Në mizësinë e tyre:
Ai - burrë
Ky, tjetri: lartë i ri,
të pashe sërish, ty Partia!

6. Partia!

Ti më dhe moshën e të gjitha kohrave dhe hapësirën e të pesë kontinenteve, sepse ti më moshën gjerat më të domosdoshme, sekretin për të mos u rrezuar kur gjuqizohen të tjerët. Sekretin për të parë burrin brenda fëmijës dhe fëmijën e çitër brenda qd burri, më moshën të shoh shokujt brenda qatëve kallmatore, ti më dhe sekretin e grurit e të auarshtrëngimit. Më bërë të shoh çnatin e buazqeshjen të laskatarëve, më moshën të shkallërojt dhe të ndërrjot njerzësh, më dhe sekretin e shëmbës në atëvërë dhe të eces mbi shpikëtrazujt dhe mbi gjithë poshtërimet.

Më moshën dhe njërëri rrahulim e vates.

7. U prene shiritat për usinat e regj, përurohen shkolla, një muze, një fabrikë dhe një ndërroj të priten shirit të kallër qiejsh edhe për dashuritë.

Po prit, kush flet me ballin e ngryzur, se ja, dashuria është lodër në erë, se ja, dashuria është proekt fëmijësh, se na sot pastemi probleme të fjerë!

Harron ai se në vitet më të egra kur djem dhe vajza mberrnin Britë, Margarita Tsatuni në moshën më të bukur dhe dashurinë për të gjitha dashuritë.

8. Qyteti i Studentëve. Endra të pastra, endrat me të bukura që jesh parë në botë; shikime projektsh, prolod dashurie kryeqeshen me dhembjet e kontinenteve sot.

Rrugë të zakonshme me gjehtë të përfshakura (Për një cast me plagët ngajnë gjetiet e vëna), buazt e dashurura vëletuq hapen, peshqijellur këqim: -Dhlogodale po vjen...!

Qytet i dashuruar, me endra të pastra, me andra rinore që s'palek anshpërh. Mediolitri, karrieristët, ata që nxijnë si nata, qytet rinor, mos të mbishijnë në derë!

Partia ime! Në mbërrmjet e vona me studentët shëttimn delegatët bashkë, ata që erdhin nga fshatit me grurë, ata të minierës të dajgës të lartë.

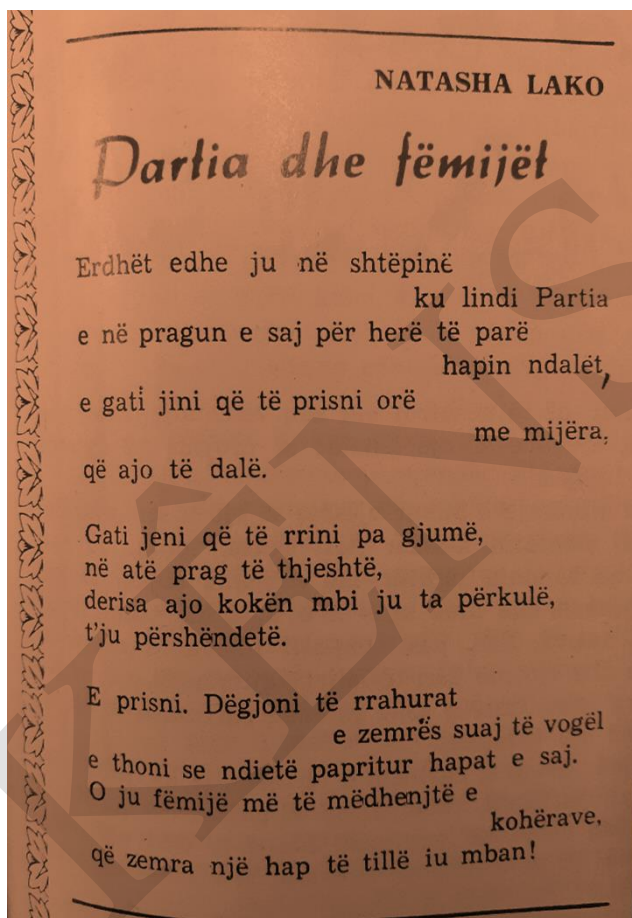
9. Kur ishim fëmijë dlinim mes errërae, hapim krahët gati për fluturim, dhe shuha na shlynte përpara, përpara, mes botës, mes rrugëve të pajfundme, mikim im.

Qëllonte pastaj që udhëve të mëdha të shkllim një penë të thyer, një degë dhe në e kuptimim: Do rrezqesh, kush do përdiejë gofte dhe njërëri.

10. Eshë një ditë mes ditëve të tjerë të nëntorë që rr si bedem mes bedenëve të tjerë, është dita që ka arkitektuven e zemrave, është dita që ka emrin e të shtrënjtit Enver.

Shqcpa - themelimit, Pallati i Kongresëve - Themelet e tyre i kanë në një ditë. Ashtu sic bashkohen lumenjtë të detit, bashkohen të ty ditët e tjerë, - të gjitha.

Eshë dita e ditëve kjo ditë nëntori, ditë kur lindi ti, Parti. Dielli ka një rrugë të vetën ku vërtitet: vërtet të vërtetase të tua, Njeri.

Shqipërisë

Ti s'pyet, nuk pyet për sulmet se nga vijnë
po dhe syrin kurrë nuk e lot.
Në rrugën tënde-diell gjithnjë Partinë,
në duar pushkën-mbushur, krehim plot,

E mbrohesh ti me krahët e tu të zjarritë
e në ndërtime prag me forcë t'veta.

Ti sot mbi rruzull qehesh mal i lartë,
kala e kuqe shqipeesh krahësihta,

NATASHA LAKO

Partia dhe fëmijët

Erdhët edhe ju në shtëpinë
ku lindi Partia
e në pragu e saj për herë të parë
hapin ndalet,
e gati jini që të prisni orë me mijëra,
që ajo të dalë,

Gati jeni që të rriini pa gjumë,
në atë prag të thjeshtë,
derisa ajo koken mbi ju ta përkulë,
t'ju përshendetë.

E prisni, Dëgjoni të rrahurat
e zemrës suaj të vogël
e thoni se ndietë papritur hapat e saj.
O ju fëmijë më të mëdhenjtë e kohërave,
që zemra një hap të tillë iu mban!

Zjarri partizan

Dimri e kish përzënë diellin
prapa reve e përtej globit.
Nata fshehur e kish vendin,
poshtë territ dhe të ftohtit.

-Ç'diell t'ju ndez, bij partizanë?
pyeste si një nënë koha.
Prej atij zëri lisi i lashtë
si zjarr për trimat u filloka.

-E kam brenda zemrës diellin.
Ditën unë në trup e kam...
Flakë nate e dimër djegjin...
Ndizet zjarri partizan.

Aldheu

Për mua fëmijën Aldheu ishte zëri i nënës,
krahët e babait kur me ngjinte drejt llambës,
përallat e gjyshës për ujkun dhe qengjin,
dhe ato pak metra katrorë të dhomës.

Çdo ditë si për çudi ai zgjerohet para meje,
zbriste shkallët e pallatit dhe bëhej udhë,
futuronte me zogjtë e shumtë dhe bëhej cerdhe,
gurgullonte me përroit e vogël dhe bëhej lumë.

Pikërisht: stëherë morëm udhën e qytetit.
Unë shqyeja sytë mbi samar e pyesja:
shuegu i pjerrët, malet e larta, njerëzit
ishin Aldheu të gjitha (!)

U dashën shumë vjet të kufioja Aldheun,
pyesësin e tij, njerëzit, gjuhën, këngët,
udhën ku ecte, qendresën, armiqët,
të gjallët dhe të rëmt.

Nëntor

Sinjali

i borizanit

Ja, borizani:

Për çdo mëngjes,
kur del ai
i shpërndan yjet me bori,
gjër të vijë mbrëmja
e t'i thërrasë,
në kupë të qjellit,
përsëri.

Dy buzë mbi pipë:

sinjali i tij;
porse në çast
ato e ngrënë
të gjithë repartin,
e bëjnë erë.
E zgjojnë nga gjumi
tërë qiellin.

E ndezin ëndrrat
lënë në mes.

Si t'ije lidhen amanetet,
në vjetë e shokuj
nëpër gjithë brezat.

Mbi maja malesh gjër tek retë
fluturimin merr shqiponja.
Ç'ka ky vend e ky popull?
Gaz i madh në vatrat tona!

Dhe ky metal-mes llavës-zjarr
na i ndez gjokset flakadan,
kjo digë e lartë sa ky mal
dhe ky varg dritash në Koman.

Gjithë këte fusha e burime,
gjithë këto fshatra kaq të bukur,
e tok me to dhe zemra ime,
me plot gëzime është mbushur.

Dhe tej në det daliga rreh brigjet
can delin mes për mes anija,
dhe këngës sime i përgjigjet,
bëhet gjënim kur fryn stuhia.

E ku s'të ngritëm Shqipëri
me lule, grurë e çelik.

Tek ty e kemi piramidën
dhe ty askush s'të prek një çikë.

A mund të preket toka valle
që ne na lindi e na rrit?

Në gjokset i bëjmë kështjelle
beton e hekur dhe granit.

BARDHYL LONDO

BARDHYL LONDO

Emri i Enverit

Ne ishim fëmijë. Nga Jugu, nga Veriu,
fëmijë të matur, fëmijë çapkënë.
Dhe ndonëse nuk e njihnim fare njëri-tjetrin,
Yllka të Enverit të gjithë u bëmë.

Ne ishim shkollarë ca bjondë, ca brunë,
të bukur të gjithë si një dritë.
Dhe ndonëse emrin s'ia dinim njëri-tjetrit,
Pionierë të Enverit u bëmë të gjithë.

Ne ishim të rinj, plot ëndrra, plot shpresa,
gjaknxehtë si rrufeja, paqëtorë si ylberi.
Dhe ndonëse njëri-tjetrin s'e kishim parë kurrë,
na bashkoi të gjithëve armata e Enverit.

Ne jemi burra nga Jugu, nga Veriu,
të heshtur, të zhurmshëm, të butë, të sertë.
Dhe në mos e njofshim kurrë njëri-tjetrin,
emri i Enverit na ka lidhur përjetë.

Dita e përcorisë

Pavoti

Pesa germa,
qesherajne të gjitha fjalet,
fjala sythash,
fjala dallgash.

Pesa germa në mesojne sekretin,
se si të perqafojmë me gjelbërimin,
si ta mund dritën,
Si ta shkurij bymën, ngricën,
borën e bardhë bërë akullit,
si ta lëshoj fashitën e tyre
në frymëmarje buambeshash, zogjsh, flijesh bari,
në frymëmarje të trëndafilit femijsh,
në frymëmarje vajzash të sopolakuruarat,
në frymëmarje të vallet ditësh.

Si ta prekë endrën, fantazinë,
si ta mbush jetën tëj e përtej me diell,
si të lëshoj fjalit në bledën bese e qëndrese,
si të jlosojmë me të ardhmen,
q'fjalë t'u them pronovrace.

Pesa germa
m'i gjelbëronë të kalër sinitë
e jetë sime.

BARDHYL LONDO

Enveri, i Enverit

Në ishim femija nga Jugu, nga Veriu,
fëmija të matar, fëmija copkëndë.
Dhe ndodese nuk e njihim jare njeri-tjetrit,
Yllika të Enverit të gjithë u bëmë.
Në ishim abduktat ca bënë, ca brand,
të baktar të gjithë si një dritë.
Dhe ndodese emrin s'ia dinim njeri-tjetrit,
Pionierë të Enverit u bëmë të gjithë.

Në ishim të rinj, plot endra, plot shpresa,
q'gjakshë të rrufeja, paqëtorë si pibër.
Dhe ndodese njeri-tjetrit, të ishim parë kurë,
na bashkoi të gjithëve armata e Enverit.

Në jemi burra nga Jugu, nga Veriu,
në hehitar, të çarmahem, të buç, të serit.
Dhe na m'u në njëkoh kurë njeri-tjetrit,
emri i Enverit na ka luidhur përjetë.

Dishat, fjetë

Autobusi rrëshqatë në rrugën e uzinës,
rrethina ermonat bar të ajmë e bajame.
Si ujë e një ligeti që valcohet nga pufia,
muzja i brucë d'frohë, shushuricë të zhanat.
Nga mën i mahinës erdhë një këngëtim i lehtë,
punëtorë i lanë vetta blisat përjymë:
e m'ishitetur të shojnë në krah, një vajzë e re
këndonte me zë të ulët e shihet në hapësirë...

Ku gjendej valë në qante ajo punëtorë:
te lodrat matave lamit, nën dëgjet e selicës?
Apo gjendej diku pezull tek ai qiell pronovracor,
me kokë të m'ishitetur në syrin e një ylli?
Përse ata punëtorë që vishtronin nga dritaret
u ngjanin fëmijëve endërrimtarë dhe solemë?
Kush ishte shkaku: ajo këngë? Lutet e
hajzime?
Apo ishte brenda tyre diçka tjetër, më e thellë?..

Detëria e bukur

Gruaja flet në qarqalin e bardhë e jastekun
e bardhë
E bukur si perëndi e lashtë e Greqisë:
Fle në sytë e saj që më mahitën utë me rathë,
Fle në buzë e saj si kokërr e prerë nga mës
e qerashid,
Fle në qerqat si halat natën në grurë,
Fle në mollës e jastekun që bëjnë gropica kur
qeshin,
Fle balli i bardhë që s'e desha të urrentur kurë
Dhe nën ballë vetullat si krah d'illidhshë
heshtin,
Në cast në pushon një ndjenje fajese dhe
mali
Para saj i vetëm, para saj i pagjumë
Dhe më mbulohe me rrudha të dendura
balli
Dhe them me vete: grua e dashur, të kam
lodhur shumë!
Kam ikur shpesh në rrugë të gjata, në fusha
e shpate,
Te kam lënë fëmija e shqetësime mbi shpinë,
Te kam lënë pacur, andulat e rretë fillkate,
Te kam lënë përshpër gjithë shtëpinë...
Dëshiroj të të zgjoj, të mos rri në dhomë i
vetëm,
Se vetëmja s'e dua të fulet në mendje e detyr
Por fli edhe pak, në qetisi të të mbetem
Me vëllim e mendime detyr teje,
E bukura ime e bukura tërë jeni!
1983

Njëgjergje

Jashtë gjymonte dhe uturinte shiu,
Përrenj të paqohar luidnin për të përryer
tokën
Ai u ngrit nga vetra dhe ngrëp m'usq u nis,
me një thes në kokë,
Me një thes në kokë doli, ishte muzg,
Fëmijë nga dritaria e avullit e shikonin,
U në dritë fashit që po m'ishtëp nën ujë:
Vajza me gisht në zham emrin të shkur.

Pastaj avulli i mbuloi emrin shkur
dhe mbei ai vetëm në fashit, me thes në kokë,
dritë porcelane që rënkonin nën ahi.
Përpa lakre shpinë, lakre vatra e ngrashë,
Ashkush nuk e pa kur hyri në kanal,
dhe për ujtrat hapi me diat ujë.

Vetëm vajza ia kish shkruar emrin në zham,
por avulli ia fshiu shpejt, atëherë kishte turp,
Ashkush nuk e pa kur ra, kur u ngrit,
Me thes në kokë kur u kthye në shtëpi.
Vetë gruri, sa herë gjelbëron, çdo vit
shpall heroizmin e hehitar (të tij)

Mëngjes

Dita është ngritur në majë të gishtave,
të të shohë ty duke fjetur,

Si gjithnjë sapo të dalësh prej endërrit,
mos harro - hapin e parë dritë lules të pres,

Ndërro ujën e vazos së bardha,
që të rrojnë edhe një ditë trëndafilit.

Pastaj ik,
kërkajin e trishtuar hidhe,
ose, po të mos kesh kohë,
të të durojë fashimin në ahi

Mos harro për ujën e ri, të freskët,
që petalet të mos bien sot, për never,

Që të mos trëndafitësh vazën që mban në duar,
ec ngadalë,
si mëngjesi vetë.

Kthehu përshpër dhe gjej një aspinë,
shërrmoje me gjelë,
tulet të shpërdonjë të flenë.

Pastaj dëgjo trokëlin e d'illit pajund,
në dritaren tënde të hapar
dhe lere ujën të rrjedhë
në fytërin tënde.

Sacarda natën

Si thele nërënce shfaqje në muzg,
në formën e buzes,
Të jesh det edhe ta puthësh.

ROLAND GJOZA

Shënkëtim për një pios

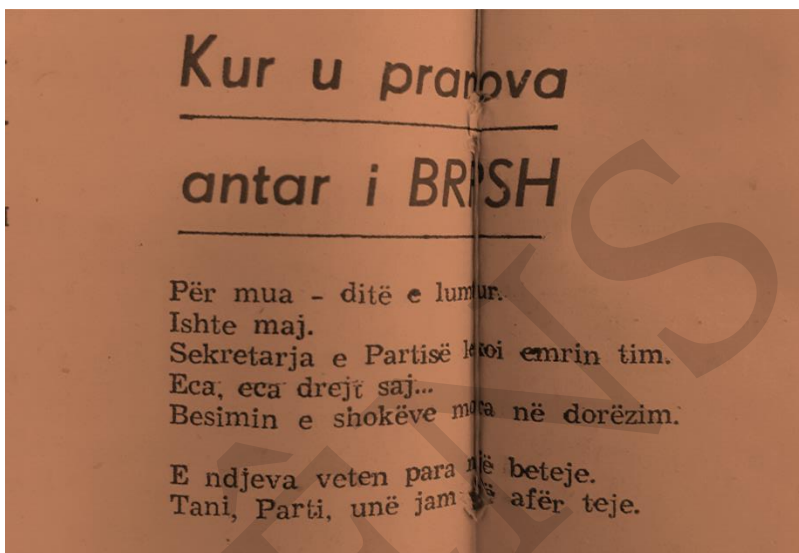
U bënë kaq vjet që kaloi pranë emblemës
me emrin e rrugës sime -Muhamet Gjollësha-
dhe s'kam "dritarë" ende një pios për heron.
E kam pasur pranë identitetin tim,
pranë fjalës -Emri i nënës dhe i babait,
pranë fjalës -Konkubin-
dikush më tha të shkruaja një vjershe për të
dhe fytura i mori një shprehje të dhimbshat:
- Ai ka qenë i fejuari i motrës sime,
ajo u vra dy ditë pas tij,
ketë pak njerëz e dinë...

Kaloi pranë emblemës me emrin e rrugës sime
-Muhamet Gjollësha-
dhe menjoi për të dy.

Gjergjshi

O nipë!
Jam endës endacak i endrave emcaltër,
të të përshpër rrethine të paudeshmë qeshë,
kur të luan me hundën, ballin, veshin
e une ta lëmaj kryet, ia vërëj njeri
shëndëritë.

PREÇ ZOGAJ

Preç Zogaj, *Kur u pranova antar në BRPSH*,* "Drita", Tiranë, 18 korrik, 1976, f. 8.

*akronim i Bashkimi i Rinisë së Punëve të Shqipërisë

Zëra të rinj

Preç Zogaj (nxënës)

Partisë

20 vjet mbushur nuk i kam,
Kohë jo e pakët për t'i gjetur fillin jetës,
Me fjalën tënde historike unë jam,
Parti e Punës, e luftës, e së vërtetës.

I hapa krejt dritaret e zemrës,
S'lash një qelizë të zverdhët në hije,
S'lash një kënd të kurmit në qetësi,
Dua t'i thith gjithë rrezet e tua - Parti!

Mbi këtë tokë, nën këtë dritë, nën dashurinë tënde,
Marrin shëndet e lulëzojnë visaret e njeriut të ri,
Filtron ndërgjegja, gjaku dhe mendja.
Digjet çdo kalbësirë...

Dhe jam në rrugë, me brezin tim të rinisë,
Përqafoj ëndrrat më të bukura të njerëzisë.

Preç Zogaj, *Partisë*, "Drita", Tiranë, 1978 (20 gusht), nr. 34 f. 11.

Duke dëgjuar këngët e bukura për Shqipërinë.

(Foto: F. Malaj)

Zëra të rinj

Preç Zogaj (nxënës)

Partisë

29 vjet mbashur nuk i kam,
Koha jo e pakët për t'i dhënë iltim jetën,
Me fjalën tënde historike unë jam,
Parti e Puras, e luftës, e së vërtetës.

I hapë krejt dritaret e zemrës,
S'lash një gojësi të zverdhët në hije,
S'lash një kënd të kurrmit në qytet,
Dua t'i thirr gjithë rrethet e tua - Partit!

Mbi kurr tokë, nën këllë drithë, nën dashurinë tënde,
Mërrin shëndet e lulësojnë vësirët e njeriut të ri,
Futuron rritje, pajë, gjaku dhe mendja,
Digjet ideo kalibritë...

Dhe jam në rrugë, me bresh tim të rinisë,
Përfaqtoj endrrat me të bukura të njerëzisë.

Shqiptari

Shqiptarë, si malet
Gjokshapur, si malet,
I ashpër për armiqet, si malet;
Me grashin e rindë, si malet...

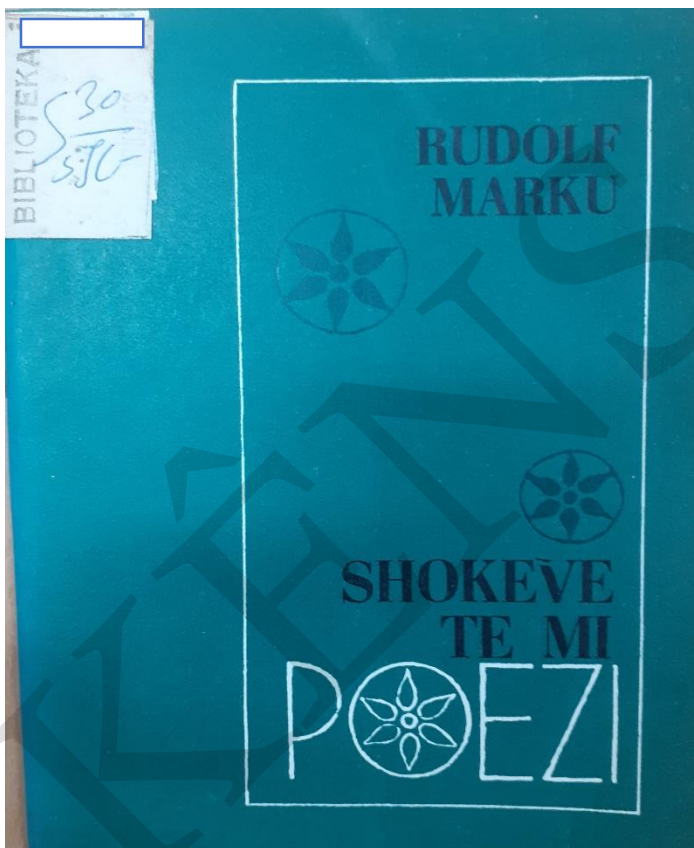
Për Partinë jetën e jap me gjithë zemër

Jetën për Partinë
E jap me gjithë zemër,
Pa pritur që koha
Të më thërrasë në emër.

Me grashin si bombe
Gedra mbi armikun,
Mbasur në urrejje
Pa deidhur qepkën.

Do s'pata fishkë
Zemren do bëj minë,
Teupin piramidë
Për harrin, tradhtinë.

RUDOLF MARKU

Rudolf Marku, *Partisë në: Shokëve të mi*, sh. b. Naim Frashëri, Tiranë, 1974, f. 3.

PARTISË

Unë jam si lumi që zgjatet dhe zgjatet përjetësisht
drejt detit.

Tek vij drejt teje, nuk lë asgjë nga pas,
herë i turbullt,
herë i pastër.

Dhe ti më pranon të gjithin në krahët e tu
ashtu të turbullt,
ashtu të pastër.

Se lumi gjithmonë, kur futet në det,
merr ngjyrën e kaltër dhe vetë.

Asnjë shenjtërie s'i besonim ne,
nuk njihnim

as Krisht, as lter,

por përpara teje
kërruseshim të gjithë,
binim në gjunjë të tërë.

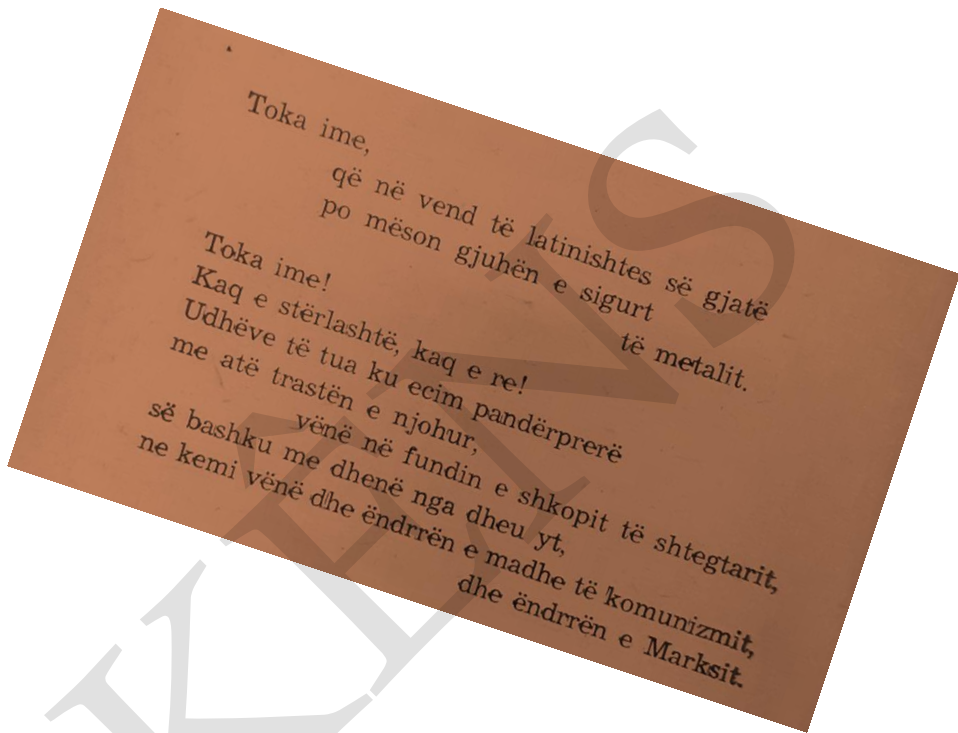
Kokërr e grurit
me një vijëz ndarë në mes,
Krishti ishte kundër teje,
Krishti ishte kundër nesh.

Përse ata që thoshin të besonim,
nuk besonin në ty?
Barku i tyre ishte i ngopur,
fytyrat e tyre të fryra, me yndyrë.

«Pështyjmë të dhjamurit dhe Krishtët!»,
që të thoshim:

«S'duam më murmurima kishash!»,

«Njerëzit e dhjamur
me shqelm në vithe nga kjo tokë,
me bajonetë në bark
barkut të tyre të ngopur»,

Rudolf Marku, *Toka ime në: Shokëve të mi*, sh. b. Naim Frashëri, Tiranë, 1974,
ff. 56-66.

T O K A I M E

— Poemë —

Toka ime!

Kaq herë kam ëndërruar për një poemë,
në vend të germave të vija gurët e tu,
në vend të presjeve, rrufetë nga qielli yt
dhe në vend të pikave në fundin e fjalive
të vija shkëmbinjtë.

Penën ta ngjyeja në detrat e tua
dhe nga të gjitha ujërat e lumenjve të tu,
pena të kishte nga një pikë.
Pastaj mbi rreshtat e shkruar
në vend të pluhurit të shkumësit,
të shkundja ajër nga qielli yt.

Toka ime!
Atëherë mund ta ndieja veten
si biri që ëndërron t'i bëjë një dhuratë nënës së
tij,
një dhuratë që s'i ka shkuar ndër mend askujt,
dhe në pamundësi
ulet në gjunjë dhe thotë vetëm kaq:
— Ti je nëna ime
dhe unë jam biri yt!

* * *

Në duar marr globin e dheut
dhe të gjej ty,
mes gurëve të rëndë të Ballkanit futur
dhe në ujërat e Mesdheut,
si sy i bukur.

Toka ime!
Tek shkel dhenë tënd vjeshtës apo dimrit,
dëgjoj zërat që thua ti
dhe ata vetëm unë mund t'i kuptoj,
se ata vetëm mua m'i thua ti.

Në çdo vend ku shkel këmba ime,
ti përgjigjesh me zërin tënd menjëherë.
Hapat e mi rrëshqasin mbi ty
si duar mbi një instrument gjigant muzikor
dhe ti vetëm hapave të mi u beson tingujt e tu të
fshehtë.

Zërin tënd të fshehtë
që nga imtësitë
dhe deri te shekujt.

Toka ime!
Në trastën e udhëtimeve, kur eci udhëve të tua,
kam vënë dhë nga dheu yt
në fundin e shkopit të shtegtarit.
Në shtegtimet e mia ditëve dhe netve
unë kam se me kë të flas
edhe kur më mungojnë bashkudhëtarët.

Zëri yt më ndjek nga pas kur hedh çapat e rëndë
në udhëtimet e mia të përhershme,
si porosi të nënës të thënë me qindra herë
që ne përsëritim me vete.

* * *

Toka ime!

Për ne
zëri yt ngrihet nga pesha e shekullit
si farëzat që shtyjnë peshën e dheut
për t'u bërë pastaj bimë apo pemëz.

Unë këpus fruta nga kjo pemë
dhe mundohem t'i vë ato në poemë.

* * *

Toka ime!

«Në hartë një pikë e vogël
dhe asgjë tjetër».

Po ku janë tani Bismarkët,
ku është mençuria e tyre,
duartrokitur nga e gjithë Europa?

Toka ime,
e buta, e forta.

Toka ime
dhe fisi im gjaknxehtë,
te ti janë gurët e thinjur të Ballkanit
dhe ujërat e bukura të Mesdheut.

«Në hartë një pikëz e vogël
dhe asgjë tjetër.»

Po Bismarku vetë ku është,
ku është tani çdo mbret,
ku gjendet tani çdo monark?

Ngeli vetëm në një cep të Ballkanit
populli im gjaknxehtë,
përzierje e gurëve të përgjakur me detin.

Dhe jo më mbret,
dhe jo më monark.

Ngeli vetëm ai malësori kokëshkëmb
që nuk arriti kurrë të mësonte
shqiptimin e emrit të ngatërruar

«Bismark».

Toka ime!

Nën peshën e tmerrshme të shekujve,
nën urdhrat e të ngopurve dhe të Jezu Krishtëve,
— Kërrusu më dysh! — sa herë të kanë thënë,
Ndërsa ti

shtrëngoheshe për të fshehur dhembjet,
ulërimat e klithjeve mbytje ndër dhëmbë.

Të kërrusemi!

Të përkulemi ne, të gjithë!

Të biem në gjunjë!

Të themi: «Falna, Jezu Krisht!»

Të përkulemi ne

përpara ikonave të drunjtë.

Më mirë të djegim ikonat

që Shqipëria e zhveshur

të ngrohë më tepër gjymtyrët!

Po ç'do të thotë «Të kërrusesh?»

Po ç'do të thotë «Të përulesh?»

Mos është të rënët e shqiptarit në gjunjë
përpara burimit me borë të shkrirë,
përpara grushtave të tij të etur
të mbushur me ujë?

Mos është të rënët e shqiptarit në gjunjë,
para se mbi tokë të shtrihet ai,
kur do të qëllojë mbi çdo zaptues,
arma besnike e tij?

Mos është të rënët në gjunjë përpara nënës dhe
atit
të rënët në gjunjë përpara çdo pleqërie,
të rënët në gjunjë përpara kokrrës së grurit?

Në qoftë se të gjitha këto,
«kërrusje,» nuk do të thotë,
atëherë mund të themi se kërrusjen
asnjëherë s'arritëm ta mësojmë.

* * *

Toka ime
dhe ti kokërr e grurit

me një vijëz të ndarë në mes,
Vetëm prej teje dilte jeta
kaq e prekshme
dhe kaq e thjeshtë.

Asnjë shenjtërie s'i besonim ne,
nuk njihnim

as Krisht, as lter,

por përpara teje
kërruseshim të gjithë,
binim në gjunjë të tërë.

Kokërr e grurit
me një vijëz ndarë në mes,
Krishti ishte kundër teje,
Krishti ishte kundër nesh.

Përse ata që thoshin të besonim,
nuk besonin në ty?

Barku i tyre ishte i ngopur,
fytyrat e tyre të fryra, me yndyrë.

Kurse ne gjithë natën,
nga uria,

deri në qiell pështyjmë gjak dhe mallëkojmë.
Në mëngjes i shikoni retë e përflakura?
Ato janë njollat e gjakut tonë.

Por njollat e gjakut tonë
ndodhte t'i tregonin me gishtërinj shpeshherë.
— Oh, sa bukur!
Për bukurinë e tyre të shkruajmë një vjershë!

* * *

Toka ime!
Koha në trupin tënd koskëfortë
ishte si një rrobë e ngushtë dhe e mjerë
që nuk mund të puthitej pas teje,
sepse, pa të pyetur ty, pa të vështruar ty,
ishte prerë.

Prandaj në trupin madhështor
grisej koha nga gjymtyrët e tua,
si më e keqja cohë.
Penjët e ditëve këputeshin,
griseshin muajt.

Kurse ti përmes dhembjeve,
duke pasur të ftohtë nga trupi yt i lakuriqtë

na lindje ne
që të thoshim:

«Pështyjmë të dhjamurit dhe Krishtët!»,

që të thoshim:

«S'duam më murmurima kishash!»,

që të thoshim:

«Kokërr e grurit

ndarë me një vijëz në mes

është jona

dhe ne na përket!»,

që të thoshim:

«Njerëzit e dhjamur

me shqelm në vithe nga kjo tokë,

me bajonetë në bark

barkut të tyre të ngopur»,

që të thoshim:

«Që tani i këputim prej duarve

gishtërinjtë tanë

t'i përdorësh si gjilpëra për të qepur leckat

e tua,

për të qepur zhelet e tua dhe arnat,

si nënat tona në jetën e tyre të mjerë.

Në vend të penjëve

damarët tanë merr.»

* * *

Toka ime që shekujt
shkapërcen çdo ditë,
me baltën tënde dhe bimët e tua,
me gurët dhe drurët,
pa frone përëndish.

Toka ime,
që në vend të latinishtes së gjatë
po mëson gjuhën e sigurt
të metalit.

Toka ime!
Kaq e stërlashtë, kaq e re!
Udhëve të tua ku ecim pandërprerë
me atë trastën e njohur,
vënë në fundin e shkopit të shtegtarit,
së bashku me dhenë nga dheu yt,
ne kemi vënë dhe ëndrrën e madhe të komunizmit,
dhe ëndrrën e Marksit.

Është kjo ëndërr që na ndjek pas kur hedhim
çapat e rëndë
në udhëtimet tona të përhjetshme,
si porositë e nënës të thëna me qindra herë,
që ne përsëritim me vete.

Shokë shkrimtarë, kompozitorë e artistë: Ju kini detyra të mëdha për themelimin e Revolucionit ideologjik e kultural. Veprat tuaja siç porositi Plenumi i 4-të i Komitetit Qendror të Partisë të pasqyrojnë kurdoherë jetën e gjallë të popullit tonë, të

përkohen nga partishmëria proletare, të kenë brendi të shëndoshë socialiste dhe të mbështeten fort në tabanin kombëtar.

Ballina e 'Nëntori' 1973/12.

Mimoza Ahmeti, *Parti*, "Kastrioti", 1984 (21 shtator), f. 8.

Krijime poetike

Parti

Në këto ditë të lira
ti je liria.
Në këto ditë të kujtolla
ti je kujtollësia.
Në këto ditë të njerëzshme
ti je e njerëzshmja.
Në këto ditë të shahshme
ti je e shahshmeja.
Në ditët e nesërme
ti je e nesërja.
Në këto ditë herike
ti je herica.

PARTI

Krujë

Këtu çdo rrugë është Krujë,
dhe mall, rrugërat dhe ulitit,
dhe kroi që derdhet nëpër gurë
dhe zburthur në një ur.
Hapi dritarët e shpirtit,
si hyje në copë qeli gurkali,
dhe bejtë i dhërrë i Kastriotit,
si hyje në krahë, në krifë malli.

MIMOZA AHMETI

Kur erdhi liria

Kur toka kish plagë
Kur dheu zhurrit
Kur qielli vepë xixite
Kur dielli vërte
Kur yje nuk kishte
Kur s'kishin pranverë
Kur malet kërkonin
Kur malet kërkonin
Të njohin njohësit
U ngritën sokalet
U ngritën lantë
Këngën vënde nian
Njëshën jalegand
Me gjak njohën tokën
Dhoun e shurrit
Shpërthia fitorë
E sollën në ndritur.
Ystë mbushen malet
U qelën beher
Malet dhënë kushtrimin:
Liria ka ardhë.

Manush Alimani

Shkruar në Shkodër, sty ku Heroi
përvoj fortet me njëpërzore -
Qella xixite pora nata
Litarë lidhur si robëria
Vegë trupi ty i lodhur "Mail"
Me një gjakë viti liria.

40 vjet lavdi

Ndesh shtat sot e gjithë Shqipëria
bulla mbushur me fluror,
gëzon pikat, gëzon famën,
ritet klasa jonë punëtorë.
40 vjet jetë e gëzim,
40 vjet një këngë e re,
40 vjet liria dhe dritë
Shqipëri, o nuse e re!

Ja ku erdha me lirinë

U kuptoj një dogë ullet
Lehtë u drodhi dhe ra mbi bar.

FUTBOLL

Barazim me «Shkëndinë»

Ekipi i futbollit «Kastrioti» e cili
sezonin sportiv të vitit 1988-1989 në
«Shkëndinë». Që në fillim ekipi yje
në në këto Mësoni shfaqet në një
sim të përplotë të vlerës në një
nëmar me kokë. Me këtë rezultat u
shëruar edhe një pikë e parë. Pjesa e dy-
tës dhe një tablo tjetër janë futbollist
e «Shkëndisë» që marrin fre-
stet e lojës, duke përfunduar nga do-
bë.

Përmbi gurët e vendit
Re dhe ti o komisar.
Po si ta besonte vallë
Kruja, kur i re në prag...
«Ehtë ulur të më pushë,
Driti im do ohet prapë.
Ai do të më tregojë
Mallin që i dogji gjinë.
Të më thotë: «Nënë e dashur,
Ja ku erdha me lirinë».
Komunist me Enver Hoxhën
Ylli ty ndiqtoj kalanë
Ojaku që skuq mëngjesit
Thërrret: «Para parizanë!»

Në varrezat
e dëshmorëve

Kopahare, ma jep dorën, Mos u
dras!
Ma jep dorën se dua ta shtrëngoj
Vijet që e përshkojnë në pëllëmbë.
Me ndërm dua ti vëshiroj.

Dorën që lulët qeveria e i solli,
Kur u tinar, me uje i vadit,
Me frymën tënde lehtësi i flladit,
Ngjyren u ndes me syrin që i solli!

Ma jep dorën, kopahare, ma jep
dorën!
Që të ndiej aronën e errandshme
Që lulët tuaia atyre ua ke falë
Ata që janë lule djemt e nënave,
Zambakë të bardhë, vëllezë të mo-
dës,
Trëndafillë të bukë në sy të vashave,
Eja së bashku ti takojmë me radhë
Dua ti njoh me emër e fytyrë,
Ezhe fëmijë të zemra u ke dhënë,
Ti je nuse, motër edhe nënë!

Gruashtbashkuar
në istikam

Rapodi

Zogji e shpëtoi ndër fole
Kand në këngë për ty Akhe
Si kish kush dorën me të dhënë
Kand në këngë për ty moj nënë
Si kish kush hallin me të ka
Si kish kush plagët me të ka
Në këmbë populli vigan
Gruashtbashkuar në istikam.

Koha e glatë e dimrit i egër
Dijet i drituri u ba hekur
Ezhe fëmijë i nënë në dritë
Kërkon pashkë, luftojë dhe
vetë.

Dua pashkë e të dal mullit
Dhe ti sjell liri vëmt.
Zemrat tona mbush plot gëzim,
Kur hap librin me kujtime
Flet Ezerit e flet Partia
Flet gjatë populli e shqioria
Flet për luftën shekullore
Pëllëmbë për pëllëmbë tokës arbërore.

LAJME TE JASHTME

GREVA DHE MANIFESTIME
PROTESTEDEMONSTRATE KUNDER BAZAVE
AMERIKANE NË BRITANI

LONDON. - Njotimet e agjencive të
lajmeve bëjnë të ditur se në afërsi
të një base ushtarake - afërsisht 40
kane pranë Okfordit, u zhvillua dje
një demonstratë proteste kundër rrit-
së së pranish ushtarake amerikane në
Britani. Kjo bazë, vënd në dukje jo-
fitimet, shërben për aeroplanet bomba-
rues që janë në gjendje të transpor-
tojnë armë bërthamore. Demonstratë
është dhënë parulla, që dënon ve-
ndosjen e raketave bërthamore ame-
rikane «Kruze» në territorin britanik
dhe kërkimin ikujujdimin e bazave a-
merikane. Policia ndërhyri me forcë
për të shpërndarë demonstratën dhe
arrestoi dhjetra pjesëmarrës të saj.

VAZHODON VALA E PROTESTAVE
NË AFRIKËN E JUGUT

PRETORIA. - Në gëtit zezakë të
Sovetos dhe Katiqonit, bëjnë të ditur
njotimet, u zhvilluan përpara manife-
stime të tjera kundër politikës së ar-
rierit dhe kushtetutës së re raciale,
që hyri në fuqi këtë muaj. Mijëra të
një zezakë sulmuan makinat e poli-
ciat dhe u përleshën me forcat e ren-
dit, Njotimet theksojnë se katër de-
monstratë të tjerë janë vrarë ditët
fundit nga plumbat e policisë, duke e
cur në 60 numrin e viktimave që nga
fillimi i valës të protestave në fund të
gushtit. Ndërkohë, më se 40.000 punë-
torë zezakë të minierave të arit ho-
rëz ofortat e pronarëve kapitalistë
dhe për vashdijet grevin e tyre ku-
vënd në dukje se paga e këtyre punë-
torëve është vetëm sa në pestë e
pagës së punëtorëve të bardhë. Shitet
e arit sjell afër gjyqenit e të ardu-
rave të vendit nga eksperti dhe auto-
ritetet jugafrikane janë abetëruar për
pasqat e grevës në një ekonomiq që pa-
shë mbetërvier nga kriza.

GREVA E PUNËTORËVE TE
NERELL MOTORS-IT PAKISTAN
PËR QIND PRODHIMIN
AUTOMOBILAVE

WASHINGTON. - Ndërsa pron-
firmat «Chenereit Motors» dhe
heqatit e sindikatës së punëtorëve
kësaj shoqërie po zhvillojnë biaz
intensive për dy ditë me radhë, i
60 mijë punëtorë vazhdojnë grevë
ka paralazur dhjetëra urina të pr-
mit të automobilave në hënë u
SHBA-së. Njotimet vënë në u
se grevëit ngulin këmbë në kë-
e tyre për garandinë e vendit të
në dhë ngjriten e pagës në kus-
shtrënjtimit të vazhdueshëm të jet-
Sikur të një njotimet, pronar
«Chenereit Motors»-it, që bëjnë t-
më e madhe e automobilave në Si-
Janë kapur nga paniku për pasq-
grevin në fitimet e tyre. Ndërpjer-
punës ka sjellë një paksim prej
për qind të shumtë të kësaj fu-
Pakist legjierit si rezultat i gre-
fitimit e shoqërisë gjatë një jave
të pakoshe me 150 milionë dollarë.

KUNDËRSHTIMET EDEJEN E
RRES SE KRIZES NË SHITIN E
PUNONJESVE

TEL-AVIV. - Njotimet e agjenc-
te lajmeve bëjnë të ditur se shpër-
ralet i Bershebs, në afërsisht 10
Kegvëit, janë paralazur nga një g-
vë e punonjësve të abetërvierit pa-
kist. Greva ka shkaktuar ndërper-
e furnizimit me energji elektrike d-
një ndërsa janë paralazur gjithashtu
shërbimet e tjera publike. Grevit
protestojnë kundër hedhjes së barr-
së të krizës ekonomike në afërsisht 10
pre. Qyteti është mbetërvier nga liri
financiare, borset e tji arrijnë në
milionë shekël dhe qeveria ka shku-
rëz fondet buxhetore në kreditin
masave shtrënguese për të dalë nga
kriza. Punonjësit e shërbimeve komu-
nale nuk kanë marrë asnjë lloj pag-
prej më se një muaji.

(ATSH)

Shkurt

● Gjatë periudhës afro katërvjeçare
SHBA janë rritur në 30 për qind, në
ndërsa paga reale e punonjësjve ka re-
në afro 4 për qind. Më se 100 miliardë
dollarë u shuan gjatë periudhës në
fjalë në buxhetin e luftës, kurse nga
shkurtime 50 miliardë. Tani së fundi
Regan afpali edhe një «reformë» të
pagës amerikane 30 miliardë dollarë
tallë leventë tre vjeçare të ardhshëm.
Ndërkaj, ushtria së njëvjeçare që je-
vel shtar i varfërisë i janë shuar në
mëte periudhë edhe 4.5 milionë të tje-
rë, pra, një rritje prej 30 për qind.

● Ditet e fundit në një seminar të
militar në Meksiko u theksua se në
rajon do të arrijnë në mbi 200 mijë me-
në qotë në shërbimet politike e dik-
Sipas të dhënave të Raportit 114 mil-
lionë latinamerikanë jetojnë në var-
fëri në vitin 1990 dhe numri i tyre
u rrit në 130 milionë në vitin 1990.
Politika e «rekomanduar» prej FMI-
së si kusht për dhënien e kredite të

reja ose abetrvier e afatit të abetrvier
së borxheve përfaqëton lartë e shok-
vë të çmimeve të sendeve të komu-
nitit të gjërë, kufizimin e pagave të
punonjësjve, paksimin e fondëve për
qullime publike etj.

● Sikurse njotim agjencia AFP de-
torit i përgjithshëm i UNESKO (or-
ganizati e OKB-së për arsimin, shkën-
cin e kulturës), Anadu Mohit MBSh,
shpërndajë një mbledhje të «njohës-
betzimi vazhdon të përbejë një prej
shqetësimeve kryesore të kohës sonë.

Numri i analfabeteve sipas tji, është
në ngjitje të vazhdueshme.

(Sipas ATSH-së)

KOLEGIUMI I REDAKSISË

ADRESA: Redakta e gazetës «Kastrioti» pranë Komitetit të Partisë të Rrethit. Telefoni: Kryeredaktori 307, Redaktorët 326.

BESNIK MUSTAJ

Besnik Mustafaj, *Abetarja në: Fytyrë burri*, sh. b. Naim Frashëri, Tiranë, 1987, f. 3.

Abetarja

Aty ku duhej të mbaronte botë e
përrallave,
aty u shfaqe ti.

Sepse ne s'duhej të mbeteshim gjithmonë
fëmijë...

Për të mos humbur, për të mos u rrëzuar
në të përpjetat ku do të na ngjisje ti,
në faqen e parë, me buzë në gaz,
na pritë Enveri...

Ti je mësimi i parë dhe të gjitha mësimet e tjera
për ta njohur të vërtetën e jetës
dhe për tu kapur fort pas saj,
me qartësinë e mendimit tënd

Besnik Mustafaj, *Për Partinë*, "Studenti", Tiranë, 1980, 10 tetor, f. 4.

BESNIK MUSTAJ

Për Partinë

Me bindjen e njeriut që e di përse lufton
shpesh ndjej si digjet mesnata në sytë e mij
mbi libra

dhe ti që i jep dritë qëllimit tim
ma fshin lodhjen me kujdesin që ka për birin
nëna

Ti je mësimi i parë dhe të gjitha mësimet e tjera
për ta njohur të vërtetën e jetës
dhe për tu kapur fort pas saj,
me qartësinë e mendimit tënd

i shoh gjërat ashtu siç janë
e rrugët e ditëve të mia të sotme e të nesërme
më shfaqen krejtësisht të kthjellëta.

KENS

